

116-012

การศึกษาวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจเมืองภูเก็ตระหว่าง พ.ศ. 2396 - 2475

นางสาวสุรีย์ ไฉยมแสงทอง

ศูนย์วิทยะทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง ของ การศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต.

ภาควิชาประวัติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2524

008363

i 17080484

AN ANALYTICAL STUDY OF PHUKET'S ECONOMY DURING
1853 - 1932

Miss Suree Liangsangtong

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts
Department of History
Graduate School
Chulalongkorn University

1981

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจเมืองภูเก็ต
ระหว่างปี พ.ศ. 2396 - 2475

โดย นางสาวสุรีย์ เลียงแสงทอง

ภาควิชา ประวัติศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คุณวรุณยุพา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา
รองศาสตราจารย์ ปิยนาด บุนนาค

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของ การศึกษาค้นคว้าหลักสูตรปริญญาโท

ปิยนาด บุนนาค
.....
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุปริยาภรณ์ บุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ดร. ชิตินา พิทักษ์ไพรวรรณ
..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ชิตินา พิทักษ์ไพรวรรณ)

คุณวรุณยุพา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา
..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คุณวรุณยุพา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา)

ปิยนาด บุนนาค
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ปิยนาด บุนนาค)

ดร. ไกรยุทธ ชีรตยาดีนันท์
..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ไกรยุทธ ชีรตยาดีนันท์)

วิมลวรรณ ภัทโรคม
..... กรรมการ
(อาจารย์ วิมลวรรณ ภัทโรคม)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจเมืองภูเก็ต
 ระหว่าง พ.ศ. 2396 - 2475

ชื่อนิสิต นางสาวสุรีย์ เลียงแสงทอง

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กุศลวรณยุพา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา
 รองศาสตราจารย์ ปิยนาด บุนนาค

ภาควิชา ประวัติศาสตร์

ปีการศึกษา 2523

บทคัดย่อ

การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเมืองภูเก็ต นับว่ามีความสำคัญมาก เพราะนอกจากจะทำให้ทราบประวัติของเมืองแล้ว ยังทราบถึงวิวัฒนาการการเติบโตของเมืองด้วย การศึกษาประวัติศาสตร์เมืองภูเก็ตนี้ ผู้เขียนศึกษาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2396 อันเป็นที่รัฐบาลเลื่อนฐานะเมืองภูเก็ตจากเมืองเล็ก ๆ อยู่ภายใต้การปกครองของเมืองถลาง ให้มีฐานะเทียบเท่าเมืองถลาง

การขยายตัวทางเศรษฐกิจของเมืองภูเก็ตได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและเด่นชัดภายหลังปี พ.ศ. 2396 เป็นต้นไป ผู้เขียนจึงศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเมืองภูเก็ต โดยยึดการขยายตัวทางเศรษฐกิจของเมืองนี้ เป็นหลักในการพิจารณา เนื่องจาก การขยายตัวทางเศรษฐกิจได้มีส่วนผลักดันโดยตรง ให้เมืองภูเก็ตเปลี่ยนแปลงฐานะของเมืองให้เติบโตขึ้น เป็นเมืองที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจ มีผลต่อการเพิ่มรายได้แก่ภาครัฐบาลและภาคเอกชน และประการสำคัญได้มีส่วนผลักดันให้เมืองภูเก็ตได้รับฐานะการปกครองสูงขึ้น ทั้งสภาพสังคมภายในเมืองได้เปลี่ยนแปลงไปตามภาวะเศรษฐกิจด้วย สิ่งเหล่านี้จะได้นำเสนอวิเคราะห์ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ทั้งนี้เพื่อเป็นตัวอย่างของการศึกษาที่แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการขยายตัวทางเศรษฐกิจ รวมทั้งนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาลที่มีต่อการวิวัฒนาการการเติบโตของเมือง โดยแบ่งเป็น 4 บท ดังนี้

บทที่ 1 เป็นการกล่าวถึงสภาพทั่วไปของเมืองภูเก็ตก่อนปี พ.ศ. 2396 โดยกล่าวถึงสภาพภูมิศาสตร์ของเมืองภูเก็ตว่ามีส่วนอิทธิพลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจและวิวัฒนาการเป็นเมืองใหญ่เพียงใด ทั้งได้ศึกษาถึงสภาพทั่วไปทางการปกครองและเศรษฐกิจก่อนจะขยายตัวทางเศรษฐกิจ ผลของการศึกษาปรากฏว่า สภาพภูมิศาสตร์เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้เมืองภูเก็ตขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นเมืองใหญ่ได้ แต่เนื่องจากยังไม่มีแรงผลักดันอื่น ๆ ให้เมืองขยายตัว จึงมีผลให้สภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจของราษฎรเป็นแบบพออยู่พอกินเท่านั้น

บทที่ 2 เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจหลังปี พ.ศ. 2396 รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ซึ่งผลของการศึกษาพบว่า ปัจจัยสำคัญที่สุดที่ทำให้ภาวะเศรษฐกิจเมืองภูเก็ตขยายตัว คือ ปัจจัยจากภายนอกประเทศ อันเนื่องมาจากผลการปฏิวัติอุตสาหกรรมในยุโรป ทำให้แร่ดีบุกเป็นที่ต้องการของตลาดโลก ซึ่งเมืองภูเก็ตเป็นแห่งหนึ่งที่มีดีบุกมาก จึงสามารถขยายกิจการเหมืองแร่ดีบุกได้ ส่วนนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของเมืองภูเก็ตในขณะนั้น พบว่าเป็นการแก้ปัญหาในระยะสั้นเพื่อให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจ โดยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ในระยะแรกได้ให้เจ้าเมืองภูเก็ตเป็นผู้มีบทบาทสำคัญแต่ผู้เดียว ส่วนในระยะที่สอง รัฐบาลเป็นผู้มีบทบาทสำคัญโดยตรง

บทที่ 3 เป็นการศึกษาถึงสภาพเศรษฐกิจของเมืองภูเก็ตระหว่างปี พ.ศ. 2444 - 2475 ซึ่งเป็นระยะที่เศรษฐกิจเมืองภูเก็ตขยายตัวอย่างเด่นชัดในกิจการสามค้าน คือ กิจการเหมืองแร่ดีบุก การค้า และการเดินเรือกรรม โดยศึกษาว่ามีสาเหตุใดที่ผลักดันให้ภาวะเศรษฐกิจทั้งสามด้านดังกล่าวขยายตัว ผลจากการศึกษาปรากฏว่าพระยารัษฎานุประดิษฐ์ ซึ่งเป็นข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลภูเก็ตตั้งแต่ปี พ.ศ. 2444 - 2456 มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยปรับปรุงเส้นทางคมนาคม เพื่อการทำเหมืองแร่และการค้าขายให้เป็นไปโดยสะดวก ขณะเดียวกันได้ส่งเสริมการเกษตรด้วย

บทที่ 4 วิเคราะห์ถึงผลจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจของเมืองภูเก็ต ว่ามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงฐานะของเมืองทางการปกครองและสังคมอย่างไร ผลของการศึกษาเด่นชัดว่า การขยายตัวทางเศรษฐกิจของเมืองภูเก็ต ทำให้ฐานะเมืองภูเก็ตในด้านการปกครองสำคัญเพิ่มขึ้น ควบคู่กับความสำคัญทางเศรษฐกิจ และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพสังคมภายในเมืองด้วย.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title An Analytical study of Phuket's economy during
 1853 - 1932

Name Miss Suree Liangsangtong

Thesis Advisor Assistant Professor Khun Warunyupa Snitwong
 Na Ayudhya
 Associate Professor Piyanart Bunnag

Department History

Academic Year 1980

ABSTRACT

The study of Phuket's history is very impressive one. It provides us the history as well as the evolution of the town. The history of Phuket was dated back to B.E.2396 when government promoted Phuket from a town to a province, due to the rapid growth of the Town Economy and population.

Phuket's economy had rapidly expanded and distinguished after B.E.2396. I began to study Phuket's Town story by focusing on economic expansion. Though the influences of economic expansion that Phuket become a interesting town, this expansion had direct effects on incomes for both Governmental and private enterprises. The higher administration status within the town had also caused the economic expansion of Phuket. This thesis is to point out the

importance of economic expansion and economic policy of Government which started stimulation of the growth divides into 4 chapter as following :-

The first chapter deals with the general situation of the town before B.E.2396 by commenting on the influences of Puket's Geography, on the economic changes, evolution of the town and on the general governmental administration background economic study before and after expansion revealed that geographical factor can possibly enhanced Puket to become a bigger town. However the lack of the other factors favored the economy so that the Puket economy still remained only self-support.

The second chapter points out the factors influence the Economic expansion after B.E.2396. The government policy toward economic expansion, according to the study the most important factor was external. The industrial evolution in Europe-increasing the demand of Tin though out world market. Puket has the large Tin resource, mining productivity due to the rapid economic expansion. The government applied short term policies which were practical at that time for support the world demands. The policy has 2 steps the first step was in the hands of the Puket's Governor, and government took the second step.

The third chapter studied the economic situation of Puket between B.E.2444-2475. This period the economy of Puket had

activity expanded in three aspects, Tin mining, Trading and Agricultural aspect. The study in the changes caused Economic expansions disclosed the name Phraya Rasada, the higher commissioner of Monthon Puket from B.E.2444-2456 played an important role in promoting of Economic communication to facilitate the mining productivity and trades, at the same time he also was interested in Agricultural promotion.

The last chapter is an analysis of the results of Puket's economic growth. It has vast effect on all level of societies of Puket province.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของผู้ช่วยศาสตราจารย์ คุณวรฤทธิยา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา และรองศาสตราจารย์ปิยนาด บุนนาค อาจารย์ผู้ควบคุม การวิจัย ที่ได้กรุณาตรวจแก้ข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนให้คำปรึกษา ผู้เขียนขอกราบขอบ พระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ รวมทั้งรองศาสตราจารย์ชิตีมา พิทักษ์ไพโรจน์ รองศาสตรา- จารย์ ดร. ไกรยุทธ ธีรตยาคินันท์ และอาจารย์วิมลวรรณ ภัทโรคม ที่ได้ช่วยเหลือในการ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ที่กล่าวนามต่อไปนี้ ที่ได้ให้ความรู้ทางวิชาการและ คำแนะนำต่าง ๆ ที่มีประโยชน์แก่ผู้เขียนอย่างมาก ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร. ฉัตรทิพย์ นาถสุภา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุธี ประศาสน์เศรษฐ์ และอาจารย์ประพันธ์เศวตนันท์ แห่งคณะศึกษาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขอกราบขอบพระคุณ มาแมร์หลุยส์ แห่งโรงเรียนเซนต์โยเซฟคอนเวนต์ ที่ได้ ความสนับสนุนผู้เขียนด้วยดีตลอด รวมทั้งคุณครูสุปรียา พนายางกูร ผู้ให้กำลังใจ ตลอดจน ความช่วยเหลืออย่างจริงใจยิ่ง ซึ่งผู้เขียนซาบซึ้งในความเอื้ออาทรที่ได้รับจากท่านทั้งสอง เป็นอย่างยิ่ง

นอกจากนี้แล้วผู้เขียนขอขอบคุณผู้ให้ความช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คือ คุณพรณี อวนสกุล คุณสิริลักษณ์ ศักดิ์เกรียงไกร คุณศรศักดิ์ ชูสวัสดิ์ คุณวีระ พิมพา ผู้ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีในการพิมพ์วิทยานิพนธ์ และนายแพทย์ประเสริฐ พันธุ์หงษ์ นายชวิช เมธารัตน์ ผู้ตรวจแก้ไขบทคัดย่อภาษาอังกฤษ

สุดท้ายสำหรับพระคุณของพ่อแม่ที่รักยิ่ง นอกจากจะให้กำลังใจและกำลังใจทรัพย์แล้ว ยังให้ความห่วงใยตลอดเวลา รวมทั้งพี่ ๆ และน้อง ๆ ที่รอคอยความสำเร็จของผู้เขียน ด้วยความอกตพ.

สุรีย์ เลียงแสงทอง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ญ
รายการตารางประกอบ	ฉ
รายการแผนผังประกอบ	ฉ
บทที่	
บทนำ	1
1. สภาพทั่วไปของ เมืองภูเก็ต	6
2. การขยายตัวทาง เศรษฐกิจหลังปี พ.ศ. 2396	23
3. สภาพเศรษฐกิจระหว่าง พ.ศ. 2444 - 2475	85
4. ผลจากการขยายตัวทาง เศรษฐกิจของ เมืองภูเก็ต	
ตั้งแต่ พ.ศ. 2396 - 2475	131
บทสรุป	227
บรรณานุกรม	234
ภาคผนวก	259
ประวัติการศึกษา	262

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการตารางประกอบ

	หน้า
ตารางที่ 1	ตารางบัญชีการค้าขายของหัวเมืองชายทะเลตะวันตก กับปีนัง ระหว่าง พ.ศ. 2418 - 2422 45
ตารางที่ 2	ตารางบัญชีชาวอังกฤษที่ขอประทานบัตรในเมืองภูเก็ต ตั้งแต่ พ.ศ. 2448 - 2474 94
ตารางที่ 3	ตารางเปรียบเทียบปริมาณการส่งคีมุกออกจำหน่ายระหว่าง เมืองภูเก็ต พังงา ระนอง ตะกั่วป่า ตรัง สตูล 102
ตารางที่ 4	ตารางเปรียบเทียบการส่งยางพาราเป็นสินค้าออก ตั้งแต่ พ.ศ. 2465 - 2474 111
ตารางที่ 5	ตารางสินค้าเข้าและสินค้าออกของเมืองภูเก็ตในปี พ.ศ. 2420 118
ตารางที่ 6	ตารางแสดงปริมาณของเรือที่บรรทุกสินค้าออกจากเมืองภูเก็ต ปี พ.ศ. 2435 119
ตารางที่ 7	ตารางแสดงมูลค่าสินค้าเข้า-ออก เมืองภูเก็ตระหว่าง พ.ศ. 2450 - 2468 121
ตารางที่ 8	ตารางเปรียบเทียบมูลค่าสินค้าส่งออกของคีมุกกับมูลค่าสินค้า ชนิดอื่น ๆ ที่ส่งผ่านเมืองภูเก็ต ระหว่าง พ.ศ. 2453 - 2470, 122
ตารางที่ 9	ตารางสั่งซื้อสินค้าเข้าเมืองภูเก็ต ระหว่าง พ.ศ. 2452-2474 123
ตารางที่ 10	รายการจ่ายเงินเคียน เบี้ยเลี้ยง ค่าใช้สอย เบ็ดเสร็จ ในโรง อากรยาฝิ่นเมืองภูเก็ต พ.ศ. 2433 168
ตารางที่ 11	ภาษีที่รัฐบาลให้ชาวจีนผูกขาดในปี พ.ศ. 2435 173
ตารางที่ 12	เปรียบเทียบการประมูลภาษีอากรของชาวจีนเมืองภูเก็ต พ.ศ. 2436 และ พ.ศ. 2437 178
ตารางที่ 13	การขอสัมปทานที่ดินทำเหมืองแร่ของพระอร่ามสาครเขตร ระหว่าง พ.ศ. 2446 - 2453 186
ตารางที่ 14	การขอสัมปทานที่ดินทำเหมืองแร่ของหลวงจรจรัสกุล ระหว่าง พ.ศ. 2446 - 2453 188
ตารางที่ 15	แสดงจำนวนชาวจีนและจำนวนเงินผูกปีในเมืองภูเก็ต ระหว่าง พ.ศ. 2399 - 2430 205
ตารางที่ 16	รายงานจำนวนเงินคาผูกปีเมืองภูเก็ต พ.ศ. 2432 207

รายการแผนผังประกอบ

	หน้า
แผนผังที่ 1	
แผนผังการขอประทานบัตรทำเหมืองแร่ของบริษัททุ่งคาฮาเบอร์	
หินเทรคคิงในเนื้อที่ 2,400 ไร่	193
แผนผังที่ 2	
แผนผังการขอประทานบัตรทำเหมืองแร่ของบริษัททุ่งคาฮาเบอร์	
หินเทรคคิงในเนื้อที่ 9,655 ไร่	195

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ในการศึกษาและวิจัยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นยังมีน้อยมาก โดยเฉพาะการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของเมืองเท่าที่ผ่านมามีการศึกษาของเพียงแฉ พงษ์ศิริบัญญัติ เรื่อง "นโยบายการปกครองเมืองสงขลาในสมัยรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2325 - 2439" และของ หวงไข่มุกข์ คุนวารัตนพฤษ เรื่อง "ความสำคัญของเมืองนครราชสีนามัยรัชกาลที่ 5" ซึ่งวิทยานิพนธ์ทั้งสองเล่มเป็นการศึกษาเรื่องความสำคัญของเมืองทางการปกครอง นับว่าการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของเมืองยังแคบอยู่ ทั้งปัญหาที่ยังมีผู้ศึกษาวิจัยประวัติศาสตร์ของเมืองน้อยถึงกล่าว การศึกษาวิเคราะห์สภาพเศรษฐกิจเมืองภูเก็ต จึงมีความสำคัญมากประการหนึ่ง

ประการที่สอง การศึกษาและวิจัยงานประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเมืองภูเก็ต ศึกษาตั้งแต่การเริ่มคนเมืองตลอดจนวิวัฒนาการ การเติบโตของเมือง ทำให้รู้ถึงความสำคัญทางด้านเศรษฐกิจและการปกครองของเมืองภูเก็ต ซึ่งยังไม่มีปรากฏงานวิจัยที่ศึกษาตามประเด็นดังกล่าว

ประการที่สาม การเติบโตของเมืองแต่ละแห่งมาจากความสำคัญของเมืองไม่เหมือนกัน คือ จากความสำคัญทางเศรษฐกิจ การปกครอง หรือทางยุทธศาสตร์¹

¹ จุลสารโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 ต.ค. - ธ.ค. 2518 "บางชั้นกับกรุงเทพฯ : แนวความคิด 5 ประการ เกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างประวัติศาสตร์ท้องถิ่นกับประวัติศาสตร์ของชาติ" หน้า 93. และ กนกศักดิ์ แก้วเทพ ผู้แปล จาก "Bang Chan and Bangkok" ของ L.M. Hanks ที่พิมพ์ใน Journal of Southeast Asia History, Vol.8, No.2 (September, 1967) p. 250 - 256.

ซึ่งเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่น่าสนใจ ว่าเมืองภูเก็ตเติบโตจากความสำคัญด้านใด และมีปัจจัยใด เป็นแรงผลักดันให้เมืองเติบโต ซึ่งทฤษฎีการเติบโตของเมืองหรือของภูมิภาคมี 2 ทฤษฎี¹ คือ จากแรงผลักดันภายในเมืองเองที่เติบโตขึ้น หรือจากการเติบโตจากความสำคัญภายนอก

แนวความคิดดังกล่าวนี้นับว่าเป็นแนวทางที่ชี้แนะให้ผู้เขียนศึกษาวิเคราะห์เศรษฐกิจเมืองภูเก็ต ซึ่งในอดีตเป็นเพียงเมืองเล็กๆ อยู่ทางก้นน้ำใต้ของเกาะกลาง มีเมืองกลาง เป็นเมืองใหญ่ซึ่งปกครองดูแลเมืองภูเก็ต แต่ด้วยความสำคัญทางเศรษฐกิจของเมืองภูเก็ต ที่มีทรัพยากรประเภทที่มากมาย ทั้งที่มีตั้งสะดวกในการคมนาคมติดต่อ เป็นแรงดึงดูดให้ผู้เข้ามาลงทุนทำเหมืองแร่มากขึ้นในเมื่อโลกมีความต้องการแร่ที่มาก ซึ่งจะเป็นจุดเริ่มต้นของการเติบโตของเมืองภูเก็ตต่อไป

ภายใต้แนวความคิดของการศึกษาการเติบโตของเมืองภูเก็ตดังกล่าว การศึกษา จะออกมาในรูปประวัติศาสตร์เศรษฐกิจ โดยมุ่งให้ความสำคัญในด้านการขยายตัวทางเศรษฐกิจว่ามีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจภายในเมืองอย่างไร และมีผลต่อการปกครองสังคมของเมืองอย่างไรด้วย

วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงสภาพเศรษฐกิจในเมืองภูเก็ตก่อนปี พ.ศ. 2396 เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการวิเคราะห์เศรษฐกิจในระยะต่อมา
2. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงสภาพเศรษฐกิจในระยะที่มีการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยศึกษาลักษณะการค้าขาย การลงทุน และแรงงานที่ใช้
3. เพื่อศึกษาถึงนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจในเมืองภูเก็ต

¹ ประพันธ์ เสวคนันท์, เศรษฐศาสตร์ภูมิภาค (พระนคร: กรุงเทพมหานครพิมพ์, 2518), หน้า 215.

4. เพื่อศึกษาถึงผลกระทบต่อการปกครองและสังคม อันเนื่องมาจากความขยายตัวทางเศรษฐกิจ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งวิจัยตามเชิงประวัติศาสตร์เป็นสำคัญ ไม่ได้เน้นหนักไปในด้านทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์โดยตรง เพียงแต่อาศัยทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์มาประกอบการวิเคราะห์บาง เป็นบางตอน จึงไม่มีการอ้างทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์อย่างลึกซึ้งนัก

ขอบเขตของการศึกษา

ผู้เขียนกำหนดระยะเวลาในการวิจัยเศรษฐกิจเมืองภูเก็ตตั้งแต่ปี พ.ศ. 2396 เพราะเป็นปีที่มีสาทรายกรฐานะเมืองภูเก็ต จากเมืองเล็ก ๆ อยู่ใต้การปกครองของเมืองกลาง ให้เป็นเมืองเทียบเท่าเมืองกลาง และจากเมืองที่มีฐานะเท่าเมืองกลาง เติบโตจนเป็นเมืองใหญ่กว่าเมืองกลาง ซึ่งผู้เขียนศึกษาจนถึงปี พ.ศ. 2475 เพราะเมื่อมีการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองของประเทศ ทำให้นโยบายการปกครองเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างเด่นชัด

วิธีดำเนินการค้นคว้าและวิจัย

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นการศึกษาตามวิธีทางประวัติศาสตร์ (Historical Approach) ซึ่งมีแนวการพรรณนาความโดยวิเคราะห์ (Analytical Description) จากข้อเท็จจริงและข้อมูลที่เป็นตัวเลข

หลักฐานที่ใช้ประกอบการค้นคว้ามากที่สุดที่จะเข้าถึงได้ ที่สำคัญประการแรกคือ หลักฐานชั้นต้น ส่วนใหญ่มาจากกองจดหมายเหตุแห่งชาติ หอสมุดควชิรญาณ ซึ่งเป็นเอกสารที่ยังไม่ได้มีการตีพิมพ์ และยังมีเอกสารอื่น ๆ ที่สำคัญ ดังนี้

1. Report of the Financial Advisor on the Budget of the Kingdom of Siam (A.D. 1901 - 1930)
2. เอกสารที่บันทึกโดยชาวต่างประเทศ (Foreign Office) จากสถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

3. ประชุมกฎหมายประจำศก
4. รายงานและงบบัญชี

นอกจากนี้ยังมีหลักฐานที่มีความสำคัญรองลงมา คือ หลักฐานชั้นที่สอง (Secondary Source) อันได้แก่หนังสือตำรา วารสาร และวิทยานิพนธ์ ต่าง ๆ ซึ่งค้นคว้าได้จากห้องสมุดหลายแห่ง คือ หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดกลางจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์เอกสารแห่งประเทศไทย และห้องสมุดสยามสมาคม

ความสำคัญหรือประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัยนี้

1. ทำให้มีความรู้เกี่ยวกับ สภาพเศรษฐกิจ สังคม การปกครองของเมืองภูเก็ต
2. ทำให้ทราบถึง เหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ
3. ทำให้มีความรู้เกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลในขณะนั้น เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในเมืองภูเก็ต

อักษรย่อที่ปรากฏในเชิงอรรถ

- กจช. กองจดหมายเหตุแห่งชาติ
 กต. เอกสารเย็บเล่ม กระทรวงการต่างประเทศ
 กษ. เอกสารกระทรวงเกษตร
 กท. เอกสารเย็บเล่ม หนังสือราชการกรมพระกลาโหม
 ต. เอกสารกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ
 คค. เอกสารกระทรวงคมนาคม
 ต. เอกสารกระทรวงการต่างประเทศ
 บ. เอกสารเบ็ดเตล็ด
 ม. เอกสารกระทรวงมหาดไทย
 ยธ. เอกสารกระทรวงโยธาธิการ

ค. เอกสารกระทรวงศึกษาธิการ

B.P.P. British Parliamentary Papers ถ่ายสำเนาจากหอสมุด
ฟิชเชอร์ (Fisher Library)

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

